OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Lainsäädäntöneuvos Jukka Siro

6.10.2025

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 89/2025 vp)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi pienten riita-asioiden menettelystä.

Pienten riita-asioiden menettely olisi käräjäoikeudessa noudatettava uudenlainen oikeudenkäyntimenettely. Siinä käsiteltäisiin asuinhuoneiston vuokrasuhteeseen perustuvat riita-asiat, jos riitaa olisi enintään 10 000 eurosta tai jos riidalla ei olisi rahamääräistä arvoa, kuten häätöasialla. Lisäksi edellytettäisiin, että asia olisi riitainen ja että se laadultaan ja laajuudeltaan soveltuisi pienten riita-asioiden menettelyyn.

Pienten riita-asioiden menettelyssä määrää, jolla jutun hävinnyt asianosainen voitaisiin velvoittaa korvaamaan voittaneen asianosaisen oikeudenkäyntikuluja, olisi rajoitettu. Jutun häviäjä voitaisiin velvoittaa korvaamaan voittajan oikeudenkäyntikuluja enintään 500 eurolla, jos juttu päättyy ilman pääkäsittelyn toimittamista, tai 1 000 eurolla, jos asiassa toimitetaan pääkäsittely. Lisäksi korvattavaksi voisi tulla mahdollinen oikeudenkäyntimaksu, jonka määrä olisi 310 euroa eli puolet siitä, mitä riita-asioissa

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

tavallisesti, ja harvinaisissa poikkeustilanteissa niin sanottuja erityisiä kuluja esimerkiksi käännöksistä.

Pienten riita-asioiden menettelyssä oikeudenkäyntiä olisi yksinkertaistettu ja joustavoitettu. Esimerkiksi haastehakemuksen ja vastauksen sisältövaatimukset olisivat nykyistä matalammat. Käräjäoikeus voisi ottaa ratkaisussa huomioon kaiken, mitä haastehakemuksessa, kirjallisessa vastauksessa ja lausumassa sekä muutoin olisi esitetty – ei siis vain sitä, mitä pääkäsittelyssä on esitetty. Suullista valmisteluistuntoa ei lähtökohtaisesti toimitettaisi, vaan asia, jota ei voitaisi ratkaista kirjallisesti, siirrettäisiin suoraan pääkäsittelyyn, jossa voitaisiin hyödyntää etäyhteyksiä. Käräjäoikeuden ratkaisu lähtökohtaisesti julistettaisiin, eikä sitä tulisi perustella laajasti.

Menettelyyn esitettävillä muutoksilla tähdättäisiin siihen, että ihmiset ja yritykset kykenisivät nykyistä helpommin ajamaan itse omaa asiaansa oikeudessa. Asian ajamisessa ilman juristin apua tukisi käräjäoikeuden puheenjohtaja, jonka prosessinjohtovelvollisuudesta säädettäisiin täydentävästi. Toisaalta asianosaisella ei olisi oikeutta oikeusapuun nykyisessä laajuudessa.

Esityksen mukaan asianosainen voisi turvautua muunkin henkilön kuin nykyiset kelpoisuusvaatimukset täyttävää juristin apuun. Tältä osin oikeusministeriö tunnistaa, että ehdotus on kiistanalainen ja ilmaisee valmiutensa tarkastella ehdotusta avoimesti ja luopua siitä tai muuttaa sitä esimerkiksi jonkinlaisen tukihenkilön suuntaan, jos lakivaliokunta asiantuntijoita kuultuaan pitää sitä tarkoituksenmukaisena.

Pienten riita-asioiden menettelyä varten kehitettäisiin sähköinen asiointipalvelu. Asianosaisen tulisi eräin poikkeuksin käyttää asiointipalvelua toimittaessaan asiakirjoja käräjäoikeuteen. Se tehostaisi oikeudenkäyntiä. Käräjäoikeus voisi kuitenkin sallia asiointipalvelun käyttövelvollisuudesta poikettavan esimerkiksi silloin, jos asianosaisella ei olisi kykyä käyttää asiointipalvelua. Uudistus saatettaisiin tältä osin erikseen voimaan, kun asiointipalvelu olisi valmis.

Uudistuksella pyritään parantamaan oikeuden saatavuutta. Suomessa riita-asioita on tuomioistuimissa kansainvälisesti vertaillen todella vähän. Se todennäköisesti johtuu paitsi oikeudenkäyntien kestosta, myös oikeudenkäyntiin liittyvästä kuluriskistä, sillä pääsääntö nykyään on, että jutun hävinnyt velvoitetaan korvaamaan voittaneen asianosaisen kaikki kohtuulliset ja tarpeellisista toimenpiteistä johtuneet oikeudenkäyntikulut. Vaikuttaakin siltä, että Suomessa on ihmisiä ja yrityksiä, jotka eivät rohkene kääntyä tuomioistuimen puoleen silloin, kun tuntevat oikeuksiaan loukatun. Näin on etenkin silloin, kun riita ei koske suurta summaa rahaa.

Pienten riita-asioiden menettelyä sovellettaisiin vain vuokrariidoissa. Tämä johtuu siitä, että mitä laajempi soveltamisala on, sitä enemmän juttumäärän tuomioistuimissa arvioidaan kasvavan. Käräjäoikeuksien ruuhkautumisen estämiseksi – ja viime kädessä valtiontalouden tilan vuoksi – laajempi soveltamisala ei ole mahdollinen. Esitys on kuitenkin laadittu niin, että soveltamisalan laajentaminen käy helposti päinsä, jos siihen menettelystä saatujen kokemusten jälkeen katsotaan olevan aihetta.

Esityksen taustalla on oikeusministeriön asettaman työryhmän mietintö (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2025:15). Työryhmässä olivat edustettuina käräjäoikeudet, hovioikeudet, korkein oikeus, Suomen Asianajajat ja Tuomioistuinvirasto. Työryhmän mietintö oli yksimielinen, ja se sai lausuntokierroksella enimmäkseen myönteistä palautetta. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2025:38).

Uudistuksella toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjaus pienten riita-asioiden menettelyn käyttöön ottamisesta.

Esitys sisältää myös pienten riita-asioiden menettelyyn liittymättömiä ehdotuksia. Hovioikeuden tuomiosta ja lopullisesta päätöksestä tehtävää toimituskirjaa koskevaa sääntelyä nykyaikaistettaisiin vastaamaan digitaalisen asiankäsittelyn vaatimuksia (1. lakiehdotus, oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 15 §:n 3 momentti). Tuomioistuinmaksulakia uudistettaisiin teknisesti ja samalla tiettyjen oikeudenkäyntimaksujen määriä yhdenmukaistettaisiin (3. lakiehdotus).